

8 Övrig verksamhet inom rättsväsendet

8.1 Anslag

F 1. Brottsförebyggande rådet

1995/96	Utgift	44 931 ¹	Anslags- sparande	3 354
Därav 1996	Utgift	33 385		
1997	Anslag ²	25 355	Utgifts- prognos	37 886
1998	Förslag	46 864		
1999	Beräknat	43 826		
2000	Beräknat	46 757		

1. Beloppen anges i tusental kronor

2. Regeringen föreslår i tilläggsbudgeten att BRÅ skall tillföras 9 miljoner kronor under 1997.

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) är ett kvalificerat expertorgan under regeringen. Rådets övergripande mål är att främja brottsförebyggande insatser genom utveckling, utvärdering, tillämpad forskning och information inom det kriminalpolitiska området och därigenom bidra till att minska brottsligheten och öka människors trygghet. Viktiga inslag i verksamheten är att ta fram underlag till regeringen och rättsväsendets myndigheter för åtgärder och prioriteringar i det kriminalpolitiska arbetet, utvärdering av vidtagna åtgärder samt stöd till lokalt brottsförebyggande arbete.

Antalet anställda vid BRÅ räknat i årsarbetskrafter var under budgetåret 1995/96 32, varav 25 var tillsvidareanställda och 7 tillfälligt anställda. Dessutom har BRÅ använt sig av konsulter och arvodesanställda motsvarande tio årsarbetskrafter.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

BRÅ:s verksamhet kan delas upp på verksamhetsområdena forsknings- och utvecklingsverksamhet, stöd till lokalt brottsförebyggande arbete, officiell statistik

för rättsväsendet samt informations- och förlagsverksamhet.

Inom forsknings- och utvecklingsverksamheten har BRÅ haft 48 pågående projekt och bedrivit extern verksamhet i form av bl.a. föreläsningar, undervisning och expertmedverkan i utredningar. Ett flertal nystartade projekt avser brottsförebyggande arbete på lokal nivå. BRÅ har medverkat i det arbete som bedrivits av Kommittén för brottsförebyggande arbete och har bl.a. genomfört en opinionsundersökning bland allmänheten om brott och brottsförebyggande arbete. Under budgetåret har BRÅ vidare inlett ett omfattande projekt för att belysa effekter av tidiga åtgärder, bl.a. sådana som syftar till att förhindra eller motverka att barn och ungdomar dras in i en kriminell livsstil. BRÅ har också deltagit i arbetet i Inrikesdepartementets arbetsgrupp med uppgift att motverka och förebygga rasistiskt våld. På uppdrag av regeringens barn- och ungdomsdelegation och i samarbete med Centrum för invandringsforskning har en enkätstudie genomförts bland ungdomar om deras utsatthet för etniskt och politiskt relaterat hot, spridning av rasistisk och antirasistisk propaganda samt ungdomarnas attityder till demokrati m.m.

Från och med den 1 januari 1996 övertog BRÅ hela produktionen av den officiella rättsstatistiken från Statistiska centralbyrån. Övertagandet har lett till att rådet har utvecklat ett nytt system för statistikproduktionen. Arbetet med att bygga upp en ny databas och att revidera befintlig statistik har inneburit att utgivningen av statistiken har försenats. Vid årsskiftet 1997/98 räknar BRÅ med att ha kommit i kapp med utgivningen av statistiken. Parallellt med uppbyggnaden av databasen sker ett mer långsiktigt arbete för att utveckla rättsstatistiken. Kostnaderna för att ta över och utveckla rättsstatistiken har blivit betydligt högre än beräknat och rådet behöver därför ett tillskott på 9 miljoner kronor under innevarande budgetår. Huvudorsaken är att kostnaderna för uppbyggnaden av den nya databasen har blivit högre än vad som kunde förutses.

BRÅ räknar också med att resursbehovet ökar med 7,3 miljoner kronor för vart och ett av budget-

åren 1998-2000. Det främsta skälet till detta är de strukturförändringar som pågår inom rättsväsendets informationsförsörjning.

BRÅ bedriver en omfattande informationsverksamhet om brottsprevention och andra kriminalpolitiska frågor via bl.a. massmedier, konferenser, seminarier och kurser. Rådet har två egna tidskrifter, varav en engelskspråkig, som tillsammans har en upplaga på ca 17 000 exemplar. BRÅ har också ett brett internationellt kontaktnät för erfarenhets- och forskningsutbyte. I syfte att göra statistiken mer informativ och lättillgänglig har BRÅ utformat statistikpaket och gjort det möjligt att teckna abonnemang för dessa.

Regeringens bedömning av BRÅ:s resultat

BRÅ visar allmänt en hög ambitionsnivå med högt ställda krav på kvalitet. Rådet har lagt ner ett stort arbete på den officiella rättsstatistiken och har i princip kommit i kapp med utgivningen av statistiken. De områden som BRÅ har prioriterat överensstämmer med den förstärkning av rådets inriktning mot stöd till lokalt brottsförebyggande arbete som krävs för att på sikt ta hand om de uppgifter som följer av det nationella brottsförebyggande programmet (Ds 1996:59). BRÅ har i stor omfattning medverkat i det arbete som utförs av Kommittén för brottsförebyggande arbete.

Utredningsförslag om förändringar av BRÅ:s verksamhet

Regeringen uppdrog i juni 1996 åt en särskild utredare att göra en översyn av forskningen inom rättsväsendet. Utredaren överlämnade betänkandet *Forskning för rättsväsendet* (Ds 1997:28) i mars 1997. Utredningsförslaget syftar till en effektivare användning av de samlade resurserna för forsknings- och utvecklingsverksamheten inom rättsväsendet och till att skapa förutsättningar för en bättre forskningsmiljö. Utredaren föreslår bl.a. att forsknings- och utvecklingsverksamheten vid BRÅ och Rikspolisstyrelsens forskningsenhet läggs samman till en enhet vid BRÅ och att denna lokaliseras till forskningsenhetens nuvarande lokaler vid Polishögskolan i Sörentorp, Solna.

BRÅ skall enligt förslaget ha två huvuduppgifter, dels stöd till lokalt brottsförebyggande arbete, dels forsknings- och utvecklingsverksamhet för rättsväsendet. Stödet till lokalt brottsförebyggande arbete är ett led i genomförandet av det nationella brottsförebyggande programmet, för vilket Kommittén för brottsförebyggande arbete har ansvaret t.o.m. utgången av 1998. Vidare skall BRÅ ges det huvudsakliga ansvaret för att det bedrivs forskning om ekonomisk brottslighet. Den forskning om ekobrott

som i dag finns vid olika institutioner över hela landet, bör enligt utredaren tas tillvara genom att BRÅ utlyser projektmedel för sådan forskning. Forskare från universitet och högskolor kan då ansöka om dessa medel. Rådets anställda bör enligt förslaget i ökad utsträckning kunna delta i kompetensutveckling för personal inom rättsväsendet. Liksom tidigare skall rådet, enligt utredningen, ansvara för den officiella rättsstatistiken, utföra analyser och prognoser av brottsutvecklingen samt lämna information om forsknings- och utvecklingsverksamhet liksom om brottsförebyggande verksamhet. Ren metodutveckling skall enligt förslaget även i framtiden främst vara en fråga för myndigheterna själva. BRÅ bör dock kunna lämna vetenskapligt stöd i arbetet och hjälpa till med att utveckla metoder som kan underlätta för myndigheterna att bättre följa upp sin verksamhet. Till det som BRÅ särskilt bör uppmärksamma hör frågor som har samband med rättsväsendets totala effektivitet.

Verksamheten skall enligt förslaget bedrivas i nära samarbete med universitet och högskolor och med de andra myndigheterna inom rättsväsendet. Rörlighet mellan de olika miljöerna skall uppmuntras. Den professur i polisforskning som i dag finns vid Rikspolisstyrelsens forskningsenhet skall enligt förslaget föras över till BRÅ och på sikt bör BRÅ kunna inrätta professurer med ett universitets eller en högskolas medverkan. Rådet bör enligt förslaget också utnyttja möjligheten med adjungerade professorer vid universitet och högskolor.

Utredaren föreslår att det inrättas ett rådgivande organ i form av en referensgrupp med företrädare för Justitiedepartementet och rättsväsendets myndigheter och med statssekreteraren i Justitiedepartementet som ordförande. Referensgruppen skall främst lämna förslag till prioriteringar inom rådets forsknings- och utvecklingsverksamhet och verka för ökade kontakter mellan praktiskt och vetenskapligt verksamma inom rättsväsendet. Referensgruppen bör även kunna ta upp andra frågor som är av gemensamt intresse för rättsväsendets myndigheter, t.ex. utveckling av rättsstatistiken och informationsinsatser som kan beröra flera myndigheter. Referensgruppen övertar därmed också den nuvarande informationsdelegationens uppgifter. Den vetenskapliga nämnden skall enligt förslaget även fortsättningsvis bidra till hög vetenskaplig kvalitet i verksamheten.

Förändringarna bör enligt utredaren kunna träda i kraft den 1 januari 1998. Eftersom förslagen innebär nya och väsentligt utökade arbetsuppgifter för BRÅ, föreslår utredaren att rådet årligen bör kunna disponera medel i storleksordningen 50-60 mkr. I beloppet ingår BRÅ:s nuvarande budget, budgeten för Rikspolisstyrelsens forskningsenhet på drygt 8 mkr, ca 10 mkr för ekobrottsforskning och ca 8 mkr för att kunna ta över de uppgifter som Kommittén för brottsförebyggande arbete har. Enligt utredaren bör rättsväsendets myndigheter i viss utsträckning bidra

med medel till uppbyggnaden av den utvidgade forsknings- och utvecklingsenheten vid BRÅ samt betala för uppdrag som rådet utför direkt för deras räkning.

Remissinstansernas synpunkter

Betänkandet har remissbehandlats. En övervägande majoritet av remissinstanserna är positiva till utredningens förslag om en sammanslagning. BRÅ och Kommittén för brottsförebyggande arbete anser att förslaget är av sådan principiell karaktär att det bör utredas ytterligare. BRÅ, Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet m.fl. ifrågasätter om förslaget innebär en tillräcklig utökning av BRÅ:s resurser.

En del remissinstanser påpekar att god forskning mer är ett resultat av bl.a. personliga kvaliteter hos personalen och en väl fungerande forskningsmiljö än av den yttre organisationen. Några, bl.a. BRÅ, betonar värdet av att det finns flera konkurrerande verksamheter.

Många remissinstanser, däribland Riksåklagaren, Rikspolisstyrelsen och Kriminalvårdsstyrelsen anser att det är väsentligt med en referensgrupp, för att regeringen och övriga myndigheter skall få inflytande över bl.a. vilka områden som skall prioriteras och för ökad samverkan inom rättsväsendet. Andra, bl.a. BRÅ, Kriminologiska institutionen vid Stockholms universitet och Jusek, pekar på risken för en alltför stark styrning. BRÅ menar att förslaget medför risk för kompetenskonflikter mellan t.ex. referensgruppen, den vetenskapliga nämnden och ansvariga forskare och hävdar dessutom att forskningens självständighet och därmed trovärdighet skulle urholkas. BRÅ har även framfört stark kritik mot förslaget att statssekreteraren i Justitiedepartementet skulle vara ordförande i referensgruppen. Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet pekar på risken för att det vetenskapliga inslaget i forskningen och vetenskapligt baserade initiativ till forskning får stå tillbaka till förmån för mer kortsiktiga intressen. Kriminologiska institutionen vid Stockholms universitet menar att en rimligare styrning skulle kunna ske genom inrättandet av programstöd för olika områden, där t.ex. BRÅ:s vetenskapliga nämnd ges uppdraget att fördela medlen bland ansökningar från forskare inom och utom BRÅ.

De flesta remissinstanser är ense om den allmänna inriktningen av myndighetens arbete men flera lämnar synpunkter på enskilda angelägna forskningsområden. Några anser att forskningen om ekonomisk brottslighet, bl.a. på grund av sin karaktär av grundforskning och tvärvetenskap, bör vara en uppgift för universitet och högskolor. Att rådet skulle ha ansvar för projektmedel till ekobrottsforskning välkomnas av några och ifrågasätts av andra. Linköpings universitet anser att sådan medelsfördelning bör skötas av ett från BRÅ fristående organ.

BRÅ och Jusek menar att den föreslagna lokaliseringen skulle försvåra rådets täta kontakter med företrädare för myndigheter, organisationer och skolor samt med journalister och allmänhet. Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet anser också att den föreslagna lokaliseringen kan bidra till en isolering. Rådet menar vidare att hyreskostnaderna i Sörentorp inte är väsentligt lägre än andra alternativ. BRÅ anför också bl.a. att det finns risk för att dess trovärdighet kan ifrågasättas om verksamheten sammankopplas med polisverksamhet.

Regeringens bedömning av utredningsförslaget

Sammanslagning av BRÅ och Rikspolisstyrelsens forskningsenhet

Kraven på kriminalpolitiken och myndigheterna inom rättsväsendet ökar. Rättsväsendet måste bli effektivare och insatserna på det kriminalpolitiska området måste, för att fungera väl, bygga på kunskap. Rättsväsendets nuvarande resurser är begränsade och det ekonomiska läget gör att de inte kan öka nämnvärt. Resurserna för tillämpad forskning och utvecklingsverksamhet inom rättsväsendet är i huvudsak delade mellan de två relativt små institutionerna BRÅ och Rikspolisstyrelsens forskningsenhet.

För att få en effektivare användning av de samlade resurserna för forskning, utveckling och därmed sammanhängande verksamhet inom rättsväsendet anser regeringen därför att verksamheten vid BRÅ och Rikspolisstyrelsens forskningsenhet bör slås ihop. En sammanslagning skulle bl.a. ge en bredare verksamhet, större flexibilitet samt bättre förutsättningar för att göra helhetsbedömningar av utredningsbehovet och för större projekt. Regeringen anser inte att det finns behov av ytterligare utredning för att kunna ta ställning till förslaget om en sammanslagning.

Sammanslagningen bör inledas den 1 januari 1998. Rikspolisstyrelsens forskningsenhetens nuvarande budget på 8,1 miljoner kronor bör därför överföras till BRÅ i enlighet med utredarens förslag.

BRÅ:s arbetsuppgifter

BRÅ är och skall fortsätta att fungera som expertorgan åt regeringen och rättsväsendets myndigheter, vilket gör att BRÅ:s verksamhet skiljer sig från den vid exempelvis universitet och högskolor. Rådets huvuduppgifter är att ta fram underlag till regeringen och rättsväsendets myndigheter för åtgärder och prioriteringar i det kriminalpolitiska arbetet, utvärdera vidtagna åtgärder och stödja lokalt brottsförebyggande arbete. Rådet skall också främja brottsförebyggande insatser genom utveckling, tillämpad forskning och information. BRÅ bör även fortsättningsvis ha ett nära samarbete med de universitet och

högskolor som redan bedriver forskning inom området eller som planerar sådan forskningsverksamhet.

BRÅ skall mer än tidigare fungera som ett centrum för forsknings- och utvecklingsverksamheten inom hela rättsväsendet. Rådet skall prioritera samma områden som prioriteras inom kriminalpolitiken i stort. BRÅ skall delta i undervisningen vid Polishögskolan och i kompetensutveckling för anställda inom hela rättsväsendet. Det är viktigt att BRÅ med kort varsel kan ta hand om uppdrag som regeringen eller rättsväsendets myndigheter har behov av att få utförda.

Stöd till lokalt brottsförebyggande arbete

En av BRÅ:s viktigaste uppgifter är, som nämnts, att stödja lokalt brottsförebyggande arbete. BRÅ bör förbereda sig för att vid årsskiftet 1998/1999 helt ta över de uppgifter Kommittén för brottsförebyggande arbete ansvarar för. Rådet bör för detta ändamål få 3 miljoner kronor för 1998. Utredningens förslag att på sikt tillföra omkring 8 miljoner kronor kommer att vara utgångspunkt för regeringens fortsatta bedömning av hur mycket pengar BRÅ bör erhålla för det lokala brottsförebyggande arbetet.

Många lokala organ som bedriver brottsförebyggande verksamhet kallar sig brottsförebyggande råd vilket innebär en risk för förväxling. Därför bör BRÅ, i samband med sammanslagningen, byta namn till Nationella brottsförebyggande rådet.

BRÅ skall stimulera det lokala brottsförebyggande arbetet, genom att bl.a. aktivt verka för att lokalt brottsförebyggande arbete organiseras på ett lämpligt sätt, samla och sprida kunskap om framgångsrika projekt, hjälpa till med uppföljning och utveckling av projekt samt verka för att behovet av kvalificerad utbildning tillgodoses. Samverkan mellan BRÅ, övriga myndigheter, privata näringsidkare, organisationer, föreningar och enskilda medborgare är av avgörande betydelse för att det brottsförebyggande arbetet skall lyckas. BRÅ skall också, efter övertagandet av kommitténs uppgifter, fortsätta kommitténs arbete med att fördela medel till lokala brottsförebyggande projekt.

Forskning om ekonomisk brottslighet

Ansvar för att det bedrivs ekobrottsforskning bör, som utredaren föreslår, i ett inledningsskede ligga hos BRÅ. Eftersom det rör sig om ett nytt forskningsområde anser regeringen att goda skäl talar för en stegvis resursökning och föreslår därför att BRÅ för forskning om den ekonomiska brottsligheten engångsvis tillförs 3, 6 respektive 8 miljoner kronor under budgetåren 1998-2000. Genom att ansvaret läggs på BRÅ kan verksamheten i större utsträckning styras till särskilt angelägna frågor och resultaten kan lättare användas som underlag för åtgärder. Regeringen anser att det är viktigt i ett skede när omfattningen av forskningen är begränsad och behovet av

att snabbt få fram forskning är mycket stort. Att en stor del av verksamheten kommer att bestå av utvecklingsarbete, utvärdering och kunskapsförmedling talar också för att lägga ansvaret på BRÅ. Den delen av verksamheten bör även i framtiden ligga hos rådet. För att säkerställa att det bedrivs forskning på området, bör huvuddelen av de medel som BRÅ tilldelas för ekobrottsforskning utlysas som projektmedel för forskning om ekonomisk brottslighet, vilka forskare från universitet och högskolor kan ansöka om. Härigenom stimuleras forskning vid olika institutioner i landet. Detta bör säkerställa en långsiktig kunskapsutveckling på området.

Styrningen av BRÅ

För att regeringen och rättsväsendets myndigheter skall kunna påverka inriktningen av BRÅ:s verksamhet, så att de områden prioriteras där behovet av kunskap och beslutsunderlag är störst, bör en referensgrupp bildas. Ett syfte med ett sådant organ är också att stimulera kontakter mellan BRÅ och övriga myndigheter inom rättsväsendet. BRÅ:s chef bör vara ordförande i referensgruppen. Att avgöra vilka slutsatser som skall dras av forsknings- utvecklings- och utredningsverksamheten samt av rättsstatistiken ankommer naturligtvis inte på referensgruppen. Bildandet av en referensgrupp gör att det inte längre finns behov av en särskild informationsdelegation. Den vetenskapliga nämnden bör finnas kvar för att garantera en hög vetenskaplig kvalitet. Styrelsen, referensgruppen och den vetenskapliga nämnden skall ha i huvudsak olika uppgifter och någon risk för kompetenskonflikter bör därför inte föreligga.

BRÅ:s lokalisering

Faktorer som tillgänglighet och rekryteringsmöjligheter talar för att BRÅ även fortsättningsvis skall vara lokaliserat i Stockholm. Det bör vara en fråga för myndigheten att med detta som utgångspunkt och med beaktande av kostnaderna för olika alternativ besluta i lokaliseringsfrågan.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har inte haft några invändningar i revisionsberättelsen avseende BRÅ.

Slutsatser

Regeringen föreslår att BRÅ tilldelas ett anslag på 46 864 000 kronor för år 1998. I detta belopp ingår bl.a. en överföring av Rikspolisstyrelsens forskningsenhetens nuvarande budget på 8,1 mkr, 3 mkr för stöd till lokalt brottsförebyggande arbete samt engångsvis

dels 3 mkr för forskning om ekonomisk brottslighet, dels 7 mkr för rättsstatistiken.

Regeringen föreslår i tilläggsbudgeten att BRÅ engångsvis skall tillföras ytterligare 9 miljoner kronor under innevarande budgetår, för att täcka de ökade kostnaderna för rättsstatistiken. För att bl.a. kunna fortsätta utvecklingsarbetet med rättsstatistiken bör BRÅ också erhålla ett engångsvis tillskott på 7 miljoner kronor för 1998.

BRÅ:s resursbehov för rättsstatistiken avser stora belopp i förhållande till den nuvarande budgeten. Justitiedepartementet har gett Statskontoret i uppdrag att göra en översyn av BRÅ:s arbete med produktion och utveckling av rättsstatistiken och att lämna förslag på handlingsalternativ för det fortsatta arbetet med denna. Statskontoret skall redovisa resultatet av översynen senast den 1 november 1997.

Craven på rättsstatistiken på längre sikt och den framtida organisationen av arbetet med rättsstatistiken faller utanför Statskontorets uppdrag. Regeringen överväger vilka åtgärder som behöver vidtas för att det långsiktiga behovet av utveckling på rättsstatistikens område skall kunna tillgodoses på bästa sätt.

Utredarens förslag om att rättsväsendets myndigheter bör betala för olika uppdrag som BRÅ utför direkt för deras räkning och att myndigheterna på sikt i viss utsträckning bör bidra med medel till forsknings- och utvecklingsverksamheten vid BRÅ bereds vidare inom Justitiedepartementet.

Sammanslagningen förutsätter att BRÅ inledningsvis koncentrerar sina resurser på att snabbt få den nya organisationen att fungera på ett så effektivt sätt som möjligt. BRÅ:s expansion under de senaste åren, de höga kostnaderna för rättsstatistiken och regeringens förslag om att verksamheten skall utökas ytterligare, gör sammantaget att det finns anledning för BRÅ att ytterligare utveckla metoder för styrning, uppföljning och analys av verksamheten. Generellt måste exempelvis en avvägning göras mellan kvaliteten i resultatet och gjorda resursinsatser. BRÅ bör vidare noga överväga vilka rationaliseringar som kan göras inom såväl rättsstatistiken som övriga verksamhetsområden för att minska kostnaderna. Regeringen kommer att noga följa verksamheten och medelsanvändningen och särskilt granska effekterna av den relativt omfattande utökningen av rådets verksamhet.

F 2. Rättsmedicinalverket

1995/96	Utgift	249 896	¹ Anslags- sparande	23 286
Därav 1996	Utgift	170 342		
1997	Anslag	165 728	Utgifts- prognos	182 027
1998	Förslag	165 709		
1999	Beräknat	170 887		
2000	Beräknat	176 231		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Rättsmedicinalverket (RMV) skall ansvara för genomförandet av rättspsykiatrisk, rättsmedicinsk, rättskemisk och rättsgenetisk verksamhet i den utsträckning sådana frågor inte handläggs av någon annan statlig myndighet. RMV skall genom sin verksamhet medverka till att skapa goda förutsättningar för rättssäkerhet och effektivitet inom rättsväsendet.

En jämförelse mellan budget och utfall för budgetåret 1995/96 visar att RMV:s utgifter inom den anslagsfinansierade verksamheten överstigit anslaget med 1,7 miljoner kronor som tagits från det tidigare anslagssparandet. Överskridandet beror bl.a. på avvecklingskostnader inom rättspsykiatrin. Prognosen för anslagsbelastningen under innevarande budgetår visar att RMV:s utgifter kommer att överstiga anslaget med närmare tio procent, vilket kommer att ytterligare belasta anslagssparandet.

Det ackumulerade anslagssparandet uppgick till 23,3 miljoner kronor men beräknas i sin helhet vara förbrukat efter utgången av 1998, främst för avvecklingskostnader inom rättspsykiatrin.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

En genomgång av RMV:s årsredovisning för budgetåret 1995/96 visar att de mål som statsmakterna uppställt för RMV:s verksamheter i allt väsentligt har kunnat infrias.

- RMV uppfyller i så gott som samtliga ärenden de krav som ställts på undersöknings- och handläggningstider.
- Mycket arbete har satsats på kvalitetssäkringsarbete samt på kompetens- och metodutveckling.
- Den tidigare mycket svaga rekryteringen av rättsläkare har under budgetåret radikalt förbättrats.
- Forsknings- och utvecklingsarbetet samt informationsinsatserna har intensifierats.
- RMV har utvecklat sin ADB-verksamhet.
- Regleringsbrevets krav på verksamhetsuppföljning och resultatanalys har tillgodosetts genom

utvecklade system för ärendehantering, kvalitetsövervakning och erfarenhetsåterföring. För att bl.a. förfina och förenkla systemen för styckekostnadsanalyser planerades en utveckling av ekonomihanteringsrutinerna under budgetåret 1995/96. Emellertid har beslut om upphandling av nytt ekonomihanteringssystem fattats först i februari 1997.

- Under 1996 har den rättskemiska avdelningen blivit ackrediterad av SWEDAC som provningslaboratorium omfattande 23 olika metoder och 68 olika analyser.

Regeringen gav den 21 december 1995 RMV i uppdrag att göra en översyn och analys av den rättspsykiatriska undersökningsverksamhetens dimensionering och struktur. Resultatet av utredningen och en särskild skrivelse med RMV:s ställningstagande redovisades till regeringen den 25 februari 1997.

Den bedömning av den framtida ekonomiska situationen som gjorts i budgetunderlaget gäller under förutsättning att den rättspsykiatriska enheten i Uppsala läggs ned under försommaren 1998 och att entreprenadverksamheten i Vadstena avvecklas fr.o.m. 1999. Enligt RMV:s bedömning är ramarna mycket knappa och för att undvika underskott kommer det att bli nödvändigt att bl.a. successivt minska insatserna för personal- och kompetensutveckling samt stödet till forsknings- och utvecklingsarbete.

Budget för avgiftsfinansierad verksamhet

TABELL 8.1 OFFENTLIGRÄTTSLIG VERKSAMHET DÄR MYNDIGHETEN DISPONERAR AVGIFTSINTÄKTERNA

UPPDRAGS- VERKSAMHET (TUSENTAL KRONOR)	INTÄKTER (SOM FÅR DISPO- NERAS) ¹	KOSTNADER	RESULTAT (INTÄKT - KOSTNAD)	KOSTNADS - TÄCKNING %
Utfall 1995/96	22 903	25 977	-3 074	88
varav 1996	14 691	17 429	-2 738	84
Prognos 1997	14 000	14 800	- 800	95
Budget 1998	14 400	14 600	-200	99
Beräknat 1999	15 000			
Beräknat 2000	15 500			

1. Av intäkterna under perioden härrör 12-13 % från uppdrag från staten. Resten (87-88 %) härrör från övriga uppdragsgivare.

RMV bedriver avgiftsfinansierad offentligrättslig verksamhet inom den rättsgenetiska avdelningen (Rättsgenetiska institutet). Verksamheten har under nittioalet genomgått ett metodologiskt förnyelsearbete vilket har medfört att resursinsatsen per ärende minskat avsevärt. RMV har därför under våren 1996 fattat beslut om dels en personalreduktion på ca 20 %, dels en minskning av lokalytan med en tredje-

del. Beslutade åtgärder är huvudsakligen genomförda. Intäkterna beräknas minska med ca 10% under 1997 till följd av sjunkande ärendemängd vilket i sin tur beror på sjunkande nativitet. RMV har beslutat om en avgiftshöjning under hösten 1997 vilken tillsammans med nyssnämnda åtgärder bedöms leda till att uppdragsintäkterna täcker driftskostnaderna.

TABELL 8.2 UPPDRAGSVERKSAMHET

UPPDRAGS- VERKSAMHET (TUSENTAL KRONOR)	INTÄKTER (SOM FÅR DISPO- NERAS) ¹	KOSTNADER	RESULTAT (INTÄKT - KOSTNAD)	KOSTNADS - TÄCKNING %
Utfall 1995/96	43 315	45 077	-1 762	96
varav 1996	25 077	26 145	-1 068	96
Prognos 1997	22 100	22 100	0	100
Budget 1998	22 000	22 000	0	100
Beräknat 1999	19 200			
Beräknat 2000	17 500			

1. Av intäkterna under perioden härrör 50- 51% från uppdrag från staten. Resten (49-50 %) härrör från övriga uppdragsgivare.

Den uppdragsverksamhet som inte är offentligrättslig bedrivs inom rättspsykiatri- och rättskemiområdena. Uppdragen inom rättskemiområdet har fortlöpande ökat i antal och intäkterna från avgifter täcker kostnaderna. Inom det rättspsykiatriska området har, efter beslut i riksdag och regering, RMV givits i uppdrag att avveckla den psykiatriska uppdragsvärden vilket medfört kraftigt minskade intäkter och efter hand minskade kostnader. Under 1996 har RMV:s uppdragsintäkter jämfört med 1994/95 sammantaget minskat med 28 % till 39,7 miljoner kronor. Avvecklingen av vårduppdragen är verkställd under 1996 men vissa avvecklingskostnader kvarstår under 1997.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket (RRV) bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt är rättvisande.

Den ekonomiadministrativa värdering som RRV utfört av samtliga statliga myndigheter har beträffande RMV givit EA-värdet fullt tillfredsställande.

Slutsatser

Regeringen delar i allt väsentligt de bedömningar som RMV har gjort i årsredovisning m.m. och menar att arbetet även fortsättningsvis bör bedrivas med samma inriktning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 165 709 000 kronor anvisas under anslaget F2 Rättsmedicinalverket. För åren 1999 och 2000 be-

räknas anslaget till 170 887 000 respektive 176 231 000 kronor.

F 3. Gentekniknämnden

1995/96	Utgift	2 140	¹ Anslags-sparande	1 546
Därav 1996	Utgift	1 594		
1997	Anslag	2 127	Utgifts-prognos	2 127
1998	Förslag	2 218		
1999	Beräknat	2 283		
2000	Beräknat	2 351		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Gentekniknämnden inrättades den 1 juli 1994. Nämnden övertog bl.a. de arbetsuppgifter som Delegationen för hybrid-DNA-frågor hade.

Gentekniknämnden skall bl.a. yttra sig över ansökningar om tillstånd enligt lagen (1994:900) om genetiskt modifierade organismer och samråda med andra myndigheter när dessa meddelar föreskrifter. Nämnden skall vidare bedriva rådgivande verksamhet samt följa utvecklingen på genteknikområdet och bevaka de etiska frågorna.

Det anslagssparande som byggts upp under budgetåret 1995/96 beräknas inte öka under innevarande år vilket tyder på att myndighetens verksamhet nu, efter en uppstartningsperiod, är fullt utbyggd.

Regeringens överväganden

Resultatbedömning

Det övergripande målet för Gentekniknämnden är att nämnden skall främja en etiskt försvarbar och säker användning av gentekniken så att oönskade effekter på människors och djurs hälsa och miljön undviks.

Flera decenniers forskningsinsatser på genteknikens område har lett till praktiska tillämpningar och kommersiella produkter inom sjukvårds- och jordbrukssektorerna. Tekniken har börjat tillämpas även inom livsmedelssektorn. Forskningen inom gentekniken har vidare öppnat möjligheter inom miljövärden genom att skraddarsy organismer för nedbrytning av miljögifter.

Utvecklingen på genteknikområdet går snabbt. En missbedömning av teknikens användning kan medföra skador på miljön som inte kan repareras. Gentekniknämndens verksamhet är därför mycket betydelsefull. Samhällets åtgärder syftar till att minimera riskerna för skador på miljön samt andra oönskade effekter.

Av verksamhetsredogörelsen för budgetåret 1995/96 framgår att nämnden genom att bl.a. avge yttranden, utarbeta rapporter och anordna konferenser har verkat för att det övergripande målet skall uppnås.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har inte haft några invändningar i revisionsberättelsen avseende Gentekniknämnden för år 1995/96.

Slutsatser

Omfattningen av Gentekniknämndens verksamhet är väl avvägd. Nämnden bör därför för nästa budgetår få ett anslag som är oförändrat i förhållande till anslaget för innevarande budgetår. För åren 1999 och 2000 beräknas anslaget till 2 283 000 respektive 2 351 000 kronor.

F 4. Brottsoffermyndigheten

1995/96	Utgift	12 372	¹ Anslags-sparande	3 500
Därav 1996	Utgift	8 944		
1997	Anslag	9 500	Utgifts-prognos	11 500
1998	Förslag	9 356		
1999	Beräknat	9 631		
2000	Beräknat	9 915		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Brottsoffermyndighetens övergripande mål och uppgifter är att främja brottsoffers rättigheter samt bevaka deras behov och intressen. Myndigheten skall särskilt pröva ärenden om brottsskadeersättning och ärenden om bidrag från brottsofferfonden. Vid myndigheten finns en särskild nämnd för prövning av vissa ärenden om brottsskadeersättning samt ett råd för prövning om bidrag från brottsofferfonden. Vid årets slut fanns 16 anställda vid myndigheten.

En jämförelse mellan budget och utfall budgetåret 1995/96 visar att myndigheten sparade 1,4 miljoner kronor under förra budgetåret. Myndighetens prognos för innevarande år visar att anslagsbelastningen kommer överstiga tilldelat anslag med 2 miljoner kronor. Myndighetens ackumulerade sparande kommer enligt denna prognos vara 1,5 miljoner kronor vid årets slut.

Regeringens överväganden

Resultatbedömning

Under kalenderåret 1996 inkom drygt 4 700 brotts-skadeärenden, vilket är en ökning med sex procent jämfört med kalenderåret 1995. Av de inkomna brottskadeärendena härrör knappt 4 100 st eller 85 procent ifrån personskador, medan resterande drygt 600 st eller 15 procent härrör ifrån sak- och förmögenhetsskador. Under kalenderåret har antalet inkomna personskadeärenden ökat medan antalet inkomna sak- och förmögenhetsärenden i det närmaste varit oförändrat. Brottsoffermyndigheten bedömer att antalet brottskadeärenden kommer fortsätta öka med mellan fem och tio procent årligen de närmaste åren.

I regleringsbrevet för det gångna budgetåret angavs att 70 procent av brottskadeärendena skall handläggas inom tre månader, att ärendebalansen i fråga om brottskadeersättning skall minska samt att Brottsoffermyndigheten skall ägna särskild uppmärksamhet åt informationsinsatser avseende möjligheterna till bidrag från brottsofferfonden.

Myndigheten har inte uppnått målet med att handlägga 70 procent av brottskadeärendena inom tre månader. Detta förklaras med att en stor del av ärenden kräver komplettering. Ärendebalansen i fråga om brottskadeersättning har minskat, med fem procent till ca 1 700 vid budgetårets slut. Antalet avgjorda brottskadeärenden var under kalenderåret närmare 5 100, vilket är en ökning med 18 procent jämfört kalenderåret 1995. Brottsoffermyndighetens handläggningskostnad per ärende uppgick under kalenderåret 1996 till 1 718 kronor, vilket är 50 kronor lägre än för budgetåret 1994/95.

Från brottsofferfonden har under budgetåret 13,3 miljoner kronor delats ut till 79 olika brottsofferprojekt. Av dessa medel har Brottsofferjourernas riksförbund tilldelats ca 2,7 miljoner kronor, kvinnojourerna 1,8 miljoner kronor och olika forskningsprojekt på området 4,5 miljoner kronor. Resterande medel har utbetalats dels till privat och offentlig brottsofferinriktad verksamhet, dels till informationsinsatser. Till brottsofferfonden inkom under budgetåret 15,7 miljoner kronor. Brottsofferfonden tillförs medel främst genom avgifter från dem som dömts för brott där fängelse ingår i straffskalan. Fonden tillförs även medel från de personer som avtjänar straff i form av intensivövervakning med elektronisk kontroll i sådana fall där de åläggs att till fonden betala en avgift på 50 kronor per dag som verkställigheten skall pågå, dock högst 3 000 kronor.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har inte haft några invändningar i revisionsberättelsen avseende Brottsoffermyndigheten för år 1995/96

Slutsatser

För första gången sedan 1992/93 har ärendebalansen minskat i fråga om brottskadeärenden. Detta har skett samtidigt som antalet inkomna ärenden har ökat med sex procent. En delförklaring finns säkert i att personalen vid den tämligen nybildade myndigheten (1 januari 1994) nu blivit mer erfaren och utvecklat effektivare handläggningsrutiner. Den effektiva handläggningen avspeglar sig även i lägre styckkostnader. Regeringen anser att kostnaderna för handläggning av den beräknade mängden brottskadeärenden ryms inom den befintliga ekonomiska ramen.

Anslaget för 1998 minskar jämfört med 1997 på grund av vissa tekniska justeringar som motiveras av ändrade utgifter. Som kompensation för beräknade utgiftsökningar för löner m.m. räknas anslaget upp med 215 000 kronor. Vidare minskas anslaget med 155 000 kronor med anledning av att lönekostnadspåslaget 1998 ersätts med försäkringsmässigt beräknade premier fr.o.m. år 1998. Anslaget minskas också med 204 000 kronor med anledning av statens lokalförslagsverks bedömning av hur mycket lokalhyrorna kan sänkas vid omförhandlingar av hyresavtal.

Sammantaget föreslås därmed 1998 års anslag uppgå till 9 356 000 kronor. För åren 1999 och 2000 beräknas anslaget till 9 631 000 respektive 9 915 000 kronor.

F 5. Ersättning för skador på grund av brott

År	Utgift	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
1995/96	Utgift	81 119 ¹		
Därav 1996	Utgift	58 218		
1997	Anslag	71 500		68 000
1998	Förslag	73 645		
1999	Beräknat	75 074		
2000	Beräknat	76 533		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Från anslaget betalas ersättning av statsmedel enligt brottskadelagen (1978:413) för skador på grund av brott. De huvudsakliga faktorerna som styr utgifterna på anslaget är antalet beviljade ansökningar och

brottsskadeersättningens storlek. Anslaget disponeras av Brottsoffermyndigheten.

Regeringens överväganden

Under budgetåret 1995/96 utbetalades drygt 81 miljoner kronor i brottsskadeersättning. Merparten utgick som ersättning för personskador medan knappa 0,7 miljoner utgick som ersättning för sak- och förmögenhetsskada. Som framgår av redovisningen under anslaget F 4 Brottsoffermyndigheten, har antalet ansökningar om brottsskadeersättning ökat under budgetåret, en ökning som förväntas hålla i sig även de närmaste åren. Med hänsyn till detta har regeringen beräknat anslaget till 73 645 000 kronor.

I departementspromemorian Några frågor om brottsskadeersättning, Ds 1997:45, föreslås vissa ändringar i brottsskadelagen. Förslagen avser bl.a. ansökningstidens längd och jämkning av brottsskadeersättning. Om promemorians samtliga förslag genomförs bedöms genomförandet kunna ske utan kostnadsökningar. Regeringen planerar att avlämna en proposition under budgetåret.

För budgetåren 1999 och 2000 har anslaget beräknats till 75 074 000 kronor respektive 76 533 000 kronor.

F 6. Rättshjälpkostnader m.m.¹

1995/96	Utgift	1 216 597 ²	Anslags-sparande	
Därav 1996	Utgift	842 682		
1997	Anslag	853 972	Utgifts-prognos	840 000
1998	Förslag	758 544		
1999	Beräknat	758 544		
2000	Beräknat	758 544		

1. Anslaget hette tidigare Rättshjälpkostnader
2. Beloppen anges i tusental kronor

Från anslaget betalas de kostnader som enligt 21 kap. 10 § rättegångsbalken, rättshjälpslagen (1972:429; omtryckt 1993:9) och lagen (1988:609) om målsägandebiträde skall betalas av allmänna medel. Rättshjälp omfattar allmän rättshjälp, rättshjälp åt misstänkt i brottmål (bl.a. offentlig försvarare), rättshjälp genom offentligt biträde samt rådgivning. De faktorer som styr kostnaderna är framförallt antalet ärenden, ärendenas omfattning och svårighetsgrad, ersättningsnivån till biträden och offentliga försvarare samt den andel av rättshjälpkostnaderna som betalas av den rättssökande.

Enligt 22 § rättshjälpslagen och 21 kap. 10 § rättegångsbalken bestämmer regeringen den timkostnadsnorm som ligger till grund för ersättning för arbete på rättshjälpsområdet. Ersättningen till biträden och offentliga försvarare regleras också i viss utsträckning med hjälp av taxor. För närvarande finns två taxor; en taxa för ersättning till offentliga försvarare i vissa brottmål i tingsrätt och hovrätt och en taxa för ersättning till biträde i mål om äktenskapskillnad efter gemensam ansökan (DVFS 1996:13, B32 resp. 1996:14, B33). Taxorna beslutas av Domstolsverket på grundval av timkostnadsnormen. Regeringen har bestämt timkostnadsnormen för perioden den 1 juli 1996 - den 31 december 1997 till 803 kronor exklusive mervärdesskatt (1004 kr inklusive mervärdesskatt).

Regeringens överväganden

Ny rättshjälpslag

Den nya rättshjälpslag (prop. 1996/97:9, bet. 1996/97:JuU3, rskr. 1996/97:55). som träder i kraft den 1 december i år innebär en mängd förändringar. En viktig nyhet är att rättshjälpen blir generellt subsidiär till rättsskyddet. Den som har en rättsskyddsförsäkring som täcker den aktuella angelägenheten skall inte få rättshjälp. Inte heller skall den som med hänsyn till sitt försäkringskydd i övrigt eller sina ekonomiska och personliga förhållanden borde ha haft en rättsskyddsförsäkring kunna få rättshjälp. Om det finns särskilda skäl skall dock rättshjälp kunna beviljas också den som borde ha haft en rättsskyddsförsäkring.

Samtidigt som rättshjälpens grundläggande syfte att utgöra ett yttersta skyddsnät för dem som inte kan få rättsligt bistånd på annat sätt behålls, innebär det nya systemet också kostnadsänkningar. Den nya rättshjälpslagen med följdändringar beräknas på sikt leda till besparingar på knappt 200 miljoner kronor per år.

Slutsatser

Anslaget beräknas till 758 544 000 kronor för åren 1998-2000. Minskningen av utgifterna jämfört med år 1997 beror på den nya rättshjälpslag som beskrivits ovan.

F 7. Diverse kostnader för rättsväsendet

1995/96	Utgift	46 937	¹	Anslags-sparande	
Därav 1996	Utgift	34 010			
1997	Anslag	10 222		Utgifts-prognos	24 222
1998	Förslag	19 560			
1999	Beräknat	19 974			
2000	Beräknat	20 398			

1. Beloppen anges i tusental kronor

Från anslaget betalas en rad kostnader för rättsväsendet, bl.a. ersättningar till vittnen, parter och rättegångsbiträden samt kostnader för statens rättegångar.

Regeringen bedömer att utgifterna kommer att uppgå till ca 24 222 000 kronor vilket innebär att anslaget behöver höjas med 14 000 000 kronor. Orsakerna till detta är att anslaget felbudgeterats inför år 1997.

Regeringens överväganden

Den ökning av anslagsutgifterna som inträffat innevarande år motiverar en översyn av hur väl den nuvarande anslagskonstruktionen befrämjar att resurserna används effektivt. Även om belastningen på anslaget till stor del styrs av regler kan det finnas brister. Regeringen kommer därför att se över anslaget och i budgetproposition för år 1999 återkomma till vilka åtgärder som eventuellt bör vidtas. Eftersom det inte kan uteslutas att utgiftsökningen år 1997 till viss del är tillfällig bedömer regeringen att anslaget bör beräknas till 19 560 000 kronor år 1998. För åren 1999 och 2000 beräknas anslaget till 19 974 000 respektive 20 398 000 kronor.

F 8. Avgifter till vissa internationella sammanslutningar¹

1995/96	Utgift	3 587	²	Anslags-sparande	
Därav 1996	Utgift	1 983			
1997	Anslag	3 000		Utgifts-prognos	3 000
1998	Förslag	8 356			
1999	Beräknat	8 356			
2000	Beräknat	8 356			

1. Anslaget hette tidigare Bidrag till vissa internationella sammanslutningar

2. Beloppen anges i tusental kronor

Från anslaget betalas årsavgifter till Haagkonferensen för internationell privaträtt, Internationella institutet

i Rom för unifiering av privaträtten (UNIDROIT), Association Internationale des Hautes Jurisdiction Administratives samt Bernunionen (WIPO= World Intellectual Property Organization)

Från anslaget betalas också bidrag till Helsingfors Kriminalpolitiska Institut och till Nordiska samarbetsrådet för Kriminologi. Även bidrag till den administrativa budgeten för Schengensamarbetet skall betalas från anslaget. Vidare betalas bidrag till vissa andra internationella sammanslutningar med anknytning till Justitiedepartementets ansvarsområde.

Regeringen överväganden

Anslaget bör uppgå till 8 356 000 kronor för budgetåret 1998. Motsvarande belopp beräknas för åren 1999 och 2000.

F 9. Bidrag till brottsförebyggande arbete

1995/96	Utgift	0	¹	Reserva-tion	10 800
Därav 1996	Utgift	0			
1997	Anslag	7 200		Utgifts-prognos	15 000
1998	Förslag	22 200			
1999	Beräknat	7 200			
2000	Beräknat	7 200			

1. Beloppen anges i tusental kronor

Regeringen presenterade i juni 1996 ett nationellt brottsförebyggande program. Syftet med programmet är att förstärka och utveckla de brottsförebyggande insatserna i hela landet. För detta ändamål har tidigare anvisats 10 800 000 kronor för budgetåret 1995/96 och 7 200 000 kronor för budgetåret 1997.

I samband med att det nationella programmet presenterades tillsattes en kommitté som bl.a. fick till uppgift att stödja lokalt brottsförebyggande arbete och fördela stöd till uppbyggnaden av sådan verksamhet. För utförandet av denna uppgift har kommittén genom regeringsbeslut den 10 oktober 1996 anförtrots de medel som avsatts för budgetåret 1995/96. De ansökningar om ekonomiskt stöd som kommit in till kommittén visar att det finns ett stort behov av att utveckla de brottsförebyggande insatserna. Kommittén har bl.a. startat en högskoleutbildning i lokalt brottsförebyggande arbete och driver projekt som syftar till att stärka skolans brottsförebyggande insatser.

Riksdagen har nyligen gjort ett tillkännagivande, med anledning av justitiekottets betänkande 1996/97:JuU12, med innebörd att regeringen snarast

bör inleda en försöksverksamhet med medling. Regeringen avser att inom kort initiera en sådan försöksverksamhet.

För att åstadkomma ett fungerande och effektivt brottsförebyggande arbete krävs också på andra områden systematiska och åtgärdsinriktade projekt som utvärderas och följs. Vidare är det angeläget att den samlade kunskapen sprids till dem som praktiskt arbetar med frågorna. Det finns behov av att på olika sätt nationellt stödja denna kunskapsuppbyggnad och förmedling av information.

Utvecklingen av de brottsförebyggande insatserna medför således ett ökat medelsbehov för att främja nya initiativ i det brottsförebyggande arbetet.

Regeringens överväganden

För att förstärka de brottsförebyggande insatserna och för att främja nya initiativ i det brottsförebyggande arbetet föreslår regeringen att anslaget engångsvis år 1998 tillförs 15 000 000 kronor utöver tidigare beräknade 7 200 000 kronor. För åren 1999 och 2000 beräknas anslaget till 7 200 000 kronor.

